

UNIDROIT-ova KONVENCIJA

o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima

DRŽAVE UGOVORNICE OVE KONVENCIJE;

OKUPLJENE u Rimu na poziv Vlade Italijanske Republike od 7. do 24. juna 1995. na Diplomatskoj konferenciji za usvajanje Nacrta UNIDROIT-ove konvencije o međunarodnom povratu ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara;

UVJERENE u suštinsku važnost zaštite kulturne baštine i kulturne razmjene za promoviranje razumijevanja među narodima, te širenja kulture za dobrobit čovječanstva i napredak civilizacije;

DUBOKO ZABRINUTE zbog nezakonite trgovine kulturnim dobrima i nepopravljive štete koju ona često nanosi, kako samim dobrima tako i kulturnoj baštini nacionalnih, plemenskih, autohtonih ili drugih zajednica, kao i baštini svih naroda, a posebno pljačkanjem arheoloških nalazišta što kao rezultat ima nenadoknativ gubitak arheološke, historijske i naučne informacije;

ODLUČNE da efikasno pridonese borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima preduzimanjem važne mjere utvrđivanja zajedničkih, minimalnih pravnih pravila za restituciju i povrat kulturnih dobara između država ugovornica, sa svrhom poboljšanja očuvanja i zaštite kulturne baštine u interesu svih;

NAGLAŠAVAJUĆI da je ova Konvencija namijenjena olakšavanju restitucije i povrata kulturnih dobara, te da postojanje pravnih sredstava, poput naknade štete, potrebnih za efikasnu restituciju i povrat u nekim državama, ne podrazumijeva da se takva pravna sredstva trebaju usvojiti u drugim državama;

POTVRĐUJUĆI da usvajanje odredaba ove Konvencije ubuduće ni na koji način ne znači potvrđivanje zakonitosti protivpravnih poslova bilo koje vrste koji su nastali prije stupanja na snagu ove Konvencije;

SVJESNE da sama ova Konvencija neće riješiti probleme nastale protivpravnom trgovinom, već da se njome pokreće proces koji će pojačati međunarodnu kulturnu saradnju i očuvati odgovarajuću ulogu zakonite trgovine i međudržavnih sporazuma o kulturnoj razmjeni;

PRIHVATAJUĆI da provođenje ove Konvencije trebaju pratiti druge efikasne mjere za zaštitu kulturnih dobara, kao što su stvaranje i upotreba evidencija, fizička zaštita arheoloških nalazišta i tehnička saradnja;

UVAŽAVAJUĆI rad raznih tijela koja se bave zaštitom kulturne baštine, a naročito UNESCO Konvenciju iz 1970. o nezakonitoj trgovini te izradu kodeksa ponašanja u privatnom sektoru;

DOGOVORILE SU SE kao što slijedi:

I. poglavlje - PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJA

Član 1.

Ova Konvencija se primjenjuje na zahtjeve koji imaju međunarodno značenje za:

- (a) restituciju ukradenih kulturnih dobara;
- (b) povrat kulturnih dobara odnesenih s teritorije države ugovornice suprotno njenom zakonodavstvu koje uređuje izvoz kulturnih dobara sa svrhom zaštite njene kulturne baštine (u daljnjem tekstu: »nezakonito izvezena kulturna dobra«).

Član 2.

U smislu ove Konvencije, kulturna dobra su oni predmeti koji su na vjerskoj ili svjetovnoj osnovi važni za arheologiju, prahistoriju, historiju, književnost, umjetnost ili nauku, a pripadaju jednoj od grupa popisanih u Aneksu ove Konvencije.

II. poglavlje - RESTITUCIJA UKRADENIH KULTURNIH DOBARA

Član 3.

- (1) Imalac će vratiti kulturno dobro koje je bilo ukradeno.
- (2) U smislu ove Konvencije, dobro koje je nezakonito iskopano ili zakonito iskopano, a nezakonito zadržano smatra se ukradenim, kada je to u skladu sa zakonom države u kojoj je iskopavanje obavljeno.
- (3) Svaki zahtjev za restituciju treba podnijeti u roku od tri godine od trenutka kada je podnosilac saznao za mjesto u kojem se kulturno dobro nalazi i identitet imaoca, a u svakom slučaju u roku od pedeset godina od trenutka krađe.
- (4) Međutim, podnošenje zahtjeva za restituciju kulturnog dobra, koje čini sastavni dio identificiranog spomenika ili arheološkog nalazišta, ili javne zbirke, nije podvrgnuto drugom vremenskom ograničenju osim ograničenja od tri godine računajući od trenutka kad je podnosilac saznao za mjesto u kojem se kulturno dobro nalazi i identitet imaoca.
- (5) Bez obzira na odredbe prethodnog stava, svaka država ugovornica može izjaviti da zahtjev za restituciju podliježe vremenskom ograničenju od 75 godina ili dužem periodu kada je tako predviđeno njenim zakonodavstvom. Zahtjev za restituciju podnesen u drugoj državi ugovornici u pogledu kulturnog dobra odvojenog od spomenika, arheološkog nalazišta ili iz javne zbirke u državi ugovornici, koja je dala takvu izjavu, također podliježe takvom vremenskom ograničenju.
- (6) Izjavu navedenu u prethodnom stavu treba dati u trenutku potpisa, ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja.
- (7) U smislu ove Konvencije »javna zbirka« se sastoji od grupe popisanih ili drugačije identificiranih kulturnih dobara u vlasništvu:
 - (a) države ugovornice,
 - (b) regionalnog ili lokalnog tijela vlasti države ugovornice,

(c) vjerske institucije u državi ugovornici,

(d) institucije osnovane prevashodno u kulturne, obrazovne ili naučne svrhe u državi ugovornici te priznate u toj državi za instituciju koja služi javnom interesu.

(8) Uz to, zahtjev za restituciju sakralnog kulturnog dobra ili za zajednicu važnog kulturnog dobra, koje posjeduje i koristi neka plemenska ili autohtona zajednica države ugovornice u okviru svoje tradicionalne ili ritualne upotrebe, podliježe vremenskom ograničenju koje se primjenjuje na javne zbirke.

Član 4.

(1) Imalac ukradenog kulturnog dobra od kojeg je zatražen povrat, ima u vrijeme povrata pravo na isplatu pravične i razumne naknade, pod uvjetom da nije znao niti je trebao razumno znati da je dobro ukradeno te može dokazati da je postupio s dužnom pažnjom prilikom njegovog stjecanja.

(2) Ne dirajući u pravo imaoaca na naknadu iz prethodnog stava, treba preduzeti razumne napore da osoba koja je predala kulturno dobro imaoцу, ili svaki raniji prenosilac, zahtijeva naknadu gdje je to u skladu sa zakonodavstvom države u kojoj je zahtjev podnesen.

(3) Isplatom naknade imaoцу od strane podnosioca zahtjeva, kada je ova zatražena, ne dira se u pravo podnosioca zahtjeva da je namiri od bilo koje druge osobe.

(4) Pri utvrđivanju da li je imalac postupao s dužnom pažnjom, uzet će se u obzir okolnosti stjecanja, uključujući i svojstvo stranaka, plaćenu cijenu, činjenicu je li imalac obavio uvid u ijedan razumno dostupan registar ukradenih kulturnih dobara, te svi drugi bitni podaci i dokumentacija, koje je mogao razumno pribaviti, kao i činjenicu da li se imalac savjetovao s dostupnim posrednicima ili preduzeo ijednu drugu radnju koju bi razumna osoba preduzela u datim okolnostima.

(5) Imalac ne može biti u povoljnijem položaju od osobe od koje je stekao kulturno dobro naslijeđivanjem ili na drugi način bez naknade.

III. poglavlje - POVRAT NEZAKONITO IZVEZENIH KULTURNIH DOBARA

Član 5.

(1) Država ugovornica može zatražiti od suda ili drugog nadležnog tijela druge države ugovornice da naredi povrat kulturnog dobra koje je s teritorije države koja potražuje dobro nezakonito izvezeno.

(2) Kulturno dobro koje je privremeno izvezeno s teritorije države koja potražuje dobro sa svrhama kao što su izlaganje, istraživanje, restauracija, u skladu sa odobrenjem izdatim u skladu sa zakonodavstvom te države o njegovom izvozu i zaštiti sopstvene kulturne baštine, a nije vraćeno u skladu s uvjetima iz odobrenja, smatra se nezakonito izvezenim.

(3) Sud ili drugo nadležno tijelo države kojoj je upućen zahtjev naredit će povrat nezakonito izvezenog kulturnog dobra ako država koja potražuje dobro utvrdi da odnošenje tog dobra s njene teritorije značajno šteti jednom ili više od sljedećih interesa:

- (a) fizičkom očuvanju dobra ili njegovog okruženja,
 - (b) cjelovitosti nekog složenog dobra,
 - (c) očuvanju neke informacije, na primjer informacije naučnog ili historijskog karaktera,
 - (d) tradicionalnoj ili ritualnoj upotrebi dobra od strane plemenske ili autohtone zajednice,
- ili utvrdi da je dobro od izuzetnog kulturnog značaja za državu koja potražuje dobro.

(4) Svaki zahtjev postavljen na osnovu stava 1. ovog člana mora sadržavati ili biti praćen informacijom činjenične ili pravne prirode koja može pomoći sudu ili drugom nadležnom tijelu države kojoj je upućen zahtjev u utvrđivanju jesu li ispunjeni zahtjevi iz stavova 1. do 3.

(5) Svaki zahtjev za povratom treba podnijeti u roku od tri godine računajući od vremena kad je država koja potražuje dobro saznala za mjesto gdje se dobro nalazi i identitet njegovog imaoča, a u svakom slučaju u roku od pedeset godina od dana izvoza ili od dana na koji je dobro trebalo biti vraćeno prema odobrenju iz stava 2. ovog člana.

Član 6.

(1) Imalac ukradenog kulturnog dobra koji ga je stekao nakon što je ono bilo nezakonito izvezeno ima pravo, u vrijeme njegovog povrata, da mu država koja potražuje dobro isplati pravičnu i razumnu naknadu, pod uvjetom da on nije znao niti je trebao razumno znati da je dobro bilo nezakonito izvezeno.

(2) Pri utvrđivanju da li je imalac znao ili je trebao razumno znati da je kulturno dobro bilo nezakonito izvezeno, uzeće se u obzir okolnosti stjecanja, uključujući nedostatak potvrde o izvozu kakvu propisuje zakonodavstvo države koja potražuje dobro.

(3) Umjesto naknade, a u dogovoru sa državom koja potražuje dobro, imalac od kojeg se zahtijeva povrat kulturnog dobra toj državi, može odlučiti:

(a) zadržati vlasništvo dobra; ili

(b) prenijeti vlasništvo, uz naplatu ili bez naplate, na lice po svom izboru, koje stalno boravi u državi koja potražuje dobro, a koje pribavi potrebne garancije.

(4) Troškove povrata kulturnog dobra prema ovom članu snosi država koja potražuje dobro, čime se ne dira u njeno pravo da te troškove nadoknadi od bilo kog drugog lica,

(5) Imalac ne može biti u povoljnijem položaju od lica od kojeg je stekao kulturno dobro naslijeđivanjem ili na drugi način bez naknade.

Član 7.

(1) Odredbe ovog poglavlja ne primjenjuju se kada:

(a) izvoz kulturnog dobra više nije nezakonit u trenutku kad je zatražen povrat; ili

(b) je dobro bilo izvezeno za života lica koje ga je stvorilo ili u roku od pedeset godina nakon smrti tog lica.

(2) Bez obzira na odredbe tačke (b) u prethodnom stavu, odredbe ovog poglavlja primjenjuju se kada je kulturno dobro napravio pripadnik ili pripadnici plemenske ili autohtone zajednice za upotrebu te zajednice, a dobro se vraća toj zajednici.

IV. poglavlje - OPĆE ODREDBE

Član 8.

(1) Zahtjev prema poglavlju II. i zahtjev prema poglavlju III. mogu se podnijeti sudovima ili drugim nadležnim tijelima države ugovornice u kojoj se kulturno dobro nalazi, pored sudova i drugih nadležnih tijela koja su inače nadležna prema propisima na snazi u državama ugovornicama.

(2) Stranke se mogu sporazumijeti da spor podnesu bilo kojem sudu ili drugom nadležnom tijelu vlasti ili na arbitražu.

(3) Može se pribjeći određivanju privremenih mjera, uključujući zaštitne, koje su predviđene prema zakonu države ugovornice u kojoj se nalazi dobro, čak i kada je zahtjev za restituciju ili zahtjev za povratom dobra podnesen sudovima ili drugim nadležnim tijelima neke druge države ugovornice.

Član 9.

(1) Ništa u ovoj Konvenciji ne sprječava državu ugovornicu da primijeni bilo koje pravilo koje je povoljnije za restituciju ili za povrat ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara od pravila predviđenih ovom Konvencijom.

(2) Ovaj član se neće tumačiti kao stvaranje obaveze za priznavanje ili izvršavanje odluke suda ili drugog nadležnog tijela neke druge države ugovornice, koja odstupa od odredbi ove Konvencije.

Član 10.

(1) Odredbe poglavlja II. primjenjuju se samo na kulturna dobra koja su ukradena nakon stupanja na snagu ove Konvencije za državu u kojoj je zahtjev podnesen, pod uvjetom:

(a) da je dobro ukradeno s teritorije države ugovornice nakon stupanja na snagu ove Konvencije za tu državu; ili

(b) da se dobro nalazi u državi ugovornici nakon stupanja na snagu ove Konvencije za tu državu.

(2) Odredbe poglavlja III. primjenjuju se samo na kulturno dobro koje je nezakonito izvezeno nakon stupanja na snagu ove Konvencije za državu koja potražuje dobro kao i za državu u kojoj se zahtjev podnosi.

(3) Ova Konvencija ni na koji način ne legalizuje bilo kakav nezakonit posao, koji je obavljen prije stupanja na snagu ove Konvencije, ili koji je isključen prema stavovima (1) i (2) ovoga člana, niti ograničava pravo države ili drugog lica da postavi zahtjev u skladu sa pravnim sredstvima dostupnim izvan okvira ove Konvencije, za restituciju ili povrat kulturnog dobra, koje je ukradeno ili nezakonito izvezeno prije stupanja na snagu ove Konvencije.

V. poglavlje - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 11.

(1) Ova je Konvencija otvorena za potpisivanje na završnom sastanku Diplomatske konferencije za usvajanje nacрта UNIDROIT-ove Konvencije o međunarodnom povratu ukradenih ili nezakonito izvezenih kulturnih dobara, a ostat će otvorena za potpisivanje od strane svih država u Rimu do juna 1996. godine.

(2) Ova Konvencija podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju država koje su je potpisale.

(3) Ova je Konvencija otvorena za pristupanje za sve države koje nisu potpisnice, od dana od kojeg je otvorena za potpisivanje.

(4) Ratifikacija, prihvata, odobrenje ili pristupanje podliježu polaganju formalne isprave s tim učinkom kod depozitara.

Član 12.

(1) Ova Konvencija stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca od dana polaganja pete isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju.

(2) Za svaku državu koja ratifikuje, prihvati ili odobri ovu Konvenciju ili joj pristupi nakon polaganja pete isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, ova Konvencija stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca od dana polaganja njene isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupanju.

Član 13.

(1) Ova Konvencija ne utječe ni na koju međunarodnu ispravu kojom se bilo koja država ugovornica pravno obavezala i koja sadrži odredbe o pitanjima koja uređuje ova Konvencija, osim ako države, obavezane takvom ispravom, ne daju suprotnu izjavu.

(2) Svaka država ugovornica može sklopiti sporazume s jednom ili više država ugovornica, s ciljem bolje primjene ove Konvencije u njihovim međusobnim odnosima. Države, koje su sklopile takav sporazum, jedan primjerak predaju depozitaru.

(3) U svojim međusobnim odnosima države ugovornice, koje su članovi organizacija ekonomskog udruživanja ili regionalnih tijela, mogu izjaviti da će primjenjivati unutrašnja pravila tih organizacija ili tijela, pa stoga među sobom neće primjenjivati odredbe ove Konvencije, opseg čije primjene se preklapaju s opsegom primjene tih pravila.

Član 14.

(1) Ako država ugovornica ima dvije ili više teritorijalnih jedinica, ona može, bez obzira imaju li one različite zakone primjenjive na pitanja iz ove Konvencije, u vrijeme potpisivanja ili polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju izjaviti da će se ova Konvencija protezati na sve njene teritorijalne jedinice ili na samo jednu ili neke od njih, a tu izjavu može u bilo koje vrijeme zamijeniti drugom izjavom.

(2) Te se izjave moraju notificirati depozitaru, a u njima moraju biti izričito navedene teritorijalne jedinice na koje se ova Konvencija odnosi.

(3) Ako se, na osnovu izjave prema ovom članu, ova Konvencija odnosi na jednu ili više teritorijalnih jedinica, ali ne na sve teritorijalne jedinice države ugovornice, smatrat će se:

a) da se teritorija države ugovornice u članu 1. odnosi na teritoriju teritorijalne jedinice te države;

b) da se sud ili drugo nadležno tijelo države ugovornice, ili države kojoj se obraća, odnosi na sud ili drugo nadležno tijelo teritorijalne jedinice te države;

c) da se država ugovornica u članu 8. (1), u kojoj se nalazi kulturno dobro, odnosi na teritorijalnu jedinicu te države u kojoj se dobro nalazi;

d) da se pravo države ugovornice, u kojoj se nalazi dobro, u članu 8. (3) odnosi na pravo teritorijalne jedinice te države u kojoj se dobro nalazi; i

e) da se pod državom ugovornicom u članu 9. podrazumijeva teritorijalna jedinica te države.

(4) Ako država ugovornica ne da izjavu prema stavu 1. ovog člana, ova se Konvencija odnosi na sve teritorijalne jedinice te države.

Član 15.

(1) Izjave, učinjene prema ovoj Konvenciji u vrijeme potpisivanja, podliježu potvrđivanju nakon ratifikacije, prihvata ili odobrenja.

(2) Izjave i potvrde izjava moraju se dati pisano i službeno notificirati depozitaru.

(3) Izjava stupa na snagu istovremeno sa stupanjem na snagu ove Konvencije za datu državu. Međutim, izjava u kojoj depozitar primi službenu notifikaciju nakon toga, stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon dana njezinog polaganja kod depozitara.

(4) Svaka država, koja dostavi izjavu prema ovoj Konvenciji, može je u bilo koje vrijeme povući službenom pisanom notifikacijom, upućenom depozitaru. To povlačenje stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon dana polaganja notifikacije.

Član 16.

(1) Svaka država ugovornica će, u vrijeme potpisivanja, ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, izjaviti da joj druga država može prema članu 8. podnijeti zahtjeve za restituciju ili povrat kulturnih dobara prema jednom ili više sljedećih postupaka:

- (a) neposredno sudovima ili drugim nadležnim tijelima države koja daje izjavu;
 - (b) preko jednog ili više tijela, koje je ta država odredila da primaju takve zahtjeve i upućuju ih sudovima ili drugim nadležnim tijelima te države;
 - (c) diplomatskim ili konzularnim putem.
- (2) Svaka država ugovornica može odrediti sudove ili druga nadležna tijela da naredе restituciju ili povrat kulturnih dobara prema odredbama poglavlja II. i III.
- (3) Izjave date prema stavovima 1. i 2. ovog člana mogu se u bilo koje vrijeme izmijeniti novom izjavom.
- (4) Odredbe stavova 1. do 3. ovog člana ne utiču na bilateralne ili multilateralne sporazume o sudskoj pomoći u vezi s građanskim ili trgovačkim pravnim stvarima koje mogu postojati između država ugovornica.

Član 17.

Svaka država ugovornica će, najkasnije šest mjeseci od dana polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupanju, depozitaru predati pisanu informaciju, na jednom od službenih jezika Konvencije, o zakonima koji uređuju izvoz kulturnih dobara. Ove se informacije, prema potrebi, s vremena na vrijeme obnavljaju.

Član 18.

Nisu dopuštene rezerve, osim onih koje su izričito odobrene u ovoj Konvenciji.

Član 19.

- (1) Bilo koja država ugovornica može otkazati ovu Konvenciju, u bilo koje vrijeme nakon njenog stupanja na snagu za tu državu, polaganjem isprave s takvim učinkom kod depozitara.
- (2) Otkazivanje stupa na snagu prvog dana šestog mjeseca nakon polaganja isprave o otkazivanju kod depozitara. Ako je u ispravi o otkazivanju naznačen duži period za stupanje na snagu otkazivanja, ono stupa na snagu po isteku tog dužeg perioda nakon polaganja isprave kod depozitara.
- (3) Bez obzira na takvo otkazivanje, ova se Konvencija primjenjuje na zahtjev za restituciju ili povrat kulturnog dobra, koji je podnesen prije stupanja na snagu otkazivanja.

Član 20.

Predsjednik Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT) može, u pravilnim razmacima, ili u bilo koje vrijeme na zahtjev pet država ugovornica, sazvati poseban odbor da bi se razmotrilo praktično djelovanje ove Konvencije.

Član 21.

- (1) Ova se Konvencija polaže kod Vlade Italijanske Republike.

(2) Vlada Italijanske Republike će:

(a) obavijestiti sve države, koje su potpisale ovu Konvenciju ili su joj pristupile, te predsjednika Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT) o:

(i) svakom novom potpisivanju ili polaganju isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupanju, zajedno s njihovim datumom;

(ii) svakoj izjavi, učinjenoj u skladu s ovom Konvencijom;

(iii) povlačenju svake izjave;

(iv) danu stupanja na snagu ove Konvencije;

(v) sporazumima na koje se odnosi član 13.;

(vi) pohranjivanju isprave o otkazivanju ove Konvencije, zajedno s danom njenog polaganja i danom njenog stupanja na snagu;

(b) proslijediti ovjerene istovjetne kopije ove Konvencije svim državama potpisnicama, svim državama koje pristupe Konvenciji i predsjedniku Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (UNIDROIT);

(c) obavljati druge dužnosti, koje su uobičajene za deposite.

U POTVRDU GORE NAVEDENOG, dolje potpisani opunomoćenici, propisno ovlašteni, potpisali su ovu Konvenciju.

SAČINJENO u Rimu, dvadeset četvrtog juna, hiljadu devetsto devedeset i pete, u jednom originalu, na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna.

ANEKS

a) rijetke zbirke i primjerci faune, flore i minerala, anatomske primjerci te predmeti od paleontološkog interesa;

b) dobra vezana uz historiju, uključujući historiju nauke i tehnologije te vojnu i društvenu historiju, dobra vezana uz život narodnih vođa, mislilaca, naučnika i umjetnika, te uz događaje od nacionalnog značaja;

c) nalazi arheoloških iskopavanja (bilo regularnih bilo nedopuštenih) ili arheoloških otkrića;

d) dijelovi umjetničkih ili historijskih spomenika odnosno dijelovi arheoloških nalazišta;

e) antikviteti stariji od stotinu godina, poput natpisa, novčića ili ugraviranih pečata;

f) etnološki predmeti;

g) dobra od umjetničkog interesa, kao što su:

(i) slike i crteži svih vrsta tehnike u cijelini napravljeni rukom na svakom materijalu (izuzev industrijskog dizajna i ručno obrađenih predmeta zanatske proizvodnje)

(ii) originalna djela spomeničke plastike i skulptura u svakom materijalu;

(iii) originalna grafika, otisci i litografije;

(iv) originalne umjetničke montaže i instalacije u svakom materijalu;

h) rijetki rukopisi i inkunabule, stare knjige, isprave i publikacije od posebnog interesa (historijskog, umjetničkog, naučnog, književnog, itd.),

pojedinačno ili u zbirkama;

i) poštanske, taksene i slične marke, pojedinačno ili u zbirkama;

j) arhivska građa, uključujući tonske zapise, fotografske i kinematografske arhive;

k) dijelovi namještaja stariji od stotinu godina i stari muzički instrumenti.